

Çağdaş ofis anlayışı ve ‘Google’ın ‘Googleplex’ örneği

Pınar ARABACIOĞLU¹
Burçin Cem ARABACIOĞLU²

Özet

Geleneksel ofis kavramı olarak kabul edilen anlayış, günümüzün teknik imkânları ve yaratıcılığı ön plana çıkararak çalışma anlayışının da etkisi altında önemli değişimler geçirmektedir. Yaşanan değişim, hiçbir dönemde olmadığı kadar büyüktür ve değişimin hızı alışılmamış düzeydedir. Güncel teknolojik gelişmeler, hem kuruluşlara hem de çalışanlara yaratıcılığa bağlı verime odaklı iş koşullarını keşfetme imkânı sunmaktadır. Yeni verim anlayışı artık sadece fiziksel üretimi arttırmak amaçlı çalışanların iş yükünü arttırmaya yönelik değil, daha özgür ve serbest çalışma ortamları oluşturarak kişilerin yaratıcılıklarını tetikleyen, teşvik eden bir yaklaşımdır. Bu yazıda sosyal olanaklar ve mekânlarla verim artırımı ile rahatlama sonucu yeni fikirleri besleyerek yaratıcılığı güçlendirmenin, bir şirketin kazanımlarını ne derece etkileyebileceği üzerine belki de en iyi örneklerden birisi olan, ‘Google’ ve şirketin yönetim merkezi ‘Googleplex’ çağdaş ofis yaklaşımı kapsamında incelenmiş, komplekste yer alan sıra dışı imkânlar ve mekânsal ilişkiler anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ofis; Çalışma ortamı; İşyeri; Verim; Google

Contemporary office conception and the example of ‘Google’s ‘Googleplex’

Abstract

The apprehension of the traditional office concept is going through an important transformation under the effects of the recent technical opportunities and the conception of work featuring creativity. The transformation encountered is more extensive than ever and the speed of change is out of the ordinary. The recent technological developments give both the companies and the employees the opportunity of exploring the working conditions based on creativity and focused on efficiency. This new concept of efficiency is an approach not based on increasing the work load of the employees in order to increase the productivity, but triggering off the peoples creativities while building up more free and broader working spaces. In this work “Google”, maybe one of the best examples of how the gain of a company is effected by feeding the new ideas and strengthening the creativity while increasing the efficiency by relaxation through social opportunities and spaces, and “Googleplex” the administrative center of the company are being analyzed within the context of

¹ Arş. Gör. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Bölümü, Beşiktaş 34349 İstanbul

² Doç. Dr. Burçin Cem ARABACIOĞLU 0 212 2521600/269 burcin.arabacioglu@gmail.com

Çağdaş ofis anlayışı ve ‘Google’ın ‘Googleplex’ örneği

contemporary office spaces and the extraordinary opportunities and spatial relations within the complex are being described.

Keywords: *Office; Workspace; Workplace; Efficiency; Google*

Giriş

Geleneksel ofis kavramı olarak kabul edilen anlayış, günümüzün teknik imkânları ve yaratıcılığı ön plana çıkararak çalışma anlayışının da etkisi altında önemli değişimler geçirmektedir. Yaşanan değişim, hiçbir dönemde olmadığı kadar büyüktür ve değişimin hızı alışılmamış düzeydedir. Güncel teknolojik gelişmeler, hem kuruluşlara hem de çalışanlara yaratıcılığa bağlı verime odaklı iş koşullarını keşfetme imkânı sunmaktadır. Yeni verim anlayışı artık sadece fiziksel üretimi arttırmak amaçlı çalışanların işyükünü arttırmaya yönelik değil, daha özgür ve serbest çalışma ortamları oluşturarak kişilerin yaratıcılıklarını tetikleyen, teşvik eden bir yaklaşımdır. Bu değişimin işveren ve çalışanlar üzerindeki etkileri de çok büyüktür. Tasarımcılar da, optimum verimlilik sağlamak, çalışanlar ile işverenlerin üzerindeki fiziksel ve ruhsal stresi en aza indirmek amacıyla, ortaya çıkan çalışma mekanı anlayışındaki bu devrimsel değişimi büyük oranda kabullenmektedirler.

Teknolojik imkânlarda yaşanan büyük gelişmeler sonucu çalışma ortamı köklü ve şiddetli bir değişim süreci içerisinde. Çağımızda çalışma ortamı, kuruluşların yeniden yapılandığı ve ofis mekânının yeniden ele alındığı bir tablo çizmektedir. Tüm bu değişimler tecrübeler, tahminlere, gözlemlere ve bazı durumlarda resmi veya resmi olmayan araştırma ve bulgulara dayalı gerçekleşmektedir. Bunun yanı sıra, işyerlerine yönelik yeni fikirler için yeni teoriler geliştirilmiş ve adeta yeni bir terminoloji ortaya çıkmıştır. Bugün alıştığımız anlamda ofis kavramının teknolojik gelişmeler ve küresel iletişimdeki devrim sonucunda gelecekte eskimiş kalacağı öngörülmektedir. Çalışanların hep birlikte bir yerde çalışacağı fikri demode olmakta olan bir yaklaşımdır. Artık birçok kuruluş bilgi iletişimini kolaylaştırmak amacıyla işgücünün mobilitesini de teşvik etmektedir. Veldohen ve Piepers (1995) ve Pélergin-Genel (1996) buna “Ofisin Vefatı” adını vermekte ve çalışma ortamının teknolojik değişimler ve buna bağlı yeni çalışma metotları ile kurumsal yapılaşmaları karşılayacak biçimde yeniden ele alınması gerektiğine dikkat çekmektedirler. Worthington (1997) de günümüzün birçok kuruluşunun merkezi bir hiyerarşi yerine, zaman ve mekândan bağımsız olarak bir ağ üzerinde çalıştığını söylemektedir.

Çağdaş ‘ofis’ yaklaşımlarına genel bir bakış

Geleceğin çalışma ortamında mobilite kavramı çok önemli bir yer tutmaktadır. Çalışma ortamı hem mekânsal anlamında hem de personel açısından esneklik sunması gerekmektedir. Geleceğin ofisi, hem fikir alış-verişi ve iletişime hem de en üst düzeyde harekete izin verecek dinamik bir yapıda değildir. Yeni gereksinimler yeni yaklaşımları da beraberinde getirmiştir. Günümüzde çağdaş çalışma ortamı için çok çeşitli teoriler ve uygulamalar bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar çok sayıda olmakla birlikte öne çıkanları beş ana grup olarak ‘Otel ofis’, ‘Kulüp ofis’, ‘Sanal ofis’, ‘Yerel / ev ofis’ ve ‘Kağıtsız ofis’ olarak sınıflara ayrılabilir (Anjum vd., 2005).

Ofis mekânları tasarımı konusunda uzmanlaşmış İngiltere’nin önde gelen bir mimarlık bürosu olan DEGW’nin İngiltere’de yapmış olduğu bir araştırmanın sonuçlarına göre ortalama bir çalışan zamanının % 60’ını ofis içerisinde geçirmekte ve bu sürenin ancak % 50’sinde aktif olarak masa başında bulunmaktadır (Thompson, 1997). Sabit bir iş istasyonu sahibi olmadan çalışma, bugün İngiltere’de yaygın olarak başvurulan bir yaklaşımdır. Bu anlayışla çalışanlar ihtiyaçları oranlarında

iş istasyonlarını paylaşmaktadırlar. Otel ofis anlayışı, işyerinde sabit bir masası olmadan çalışma ve iş istasyonu paylaşma yaklaşımları gibi temel olarak az donanımlı çalışma ortamları bulunan kuruluşlar ve artan ofis alan fiyatlarına bağlı maliyetlerin azaltılması amacıyla ortaya çıkmıştır.

İlk olarak erken 90'larda ortaya çıkan bu yaklaşım bir otelde rezervasyon yapmaya benzer biçimde tanımlanabilecek bir yaklaşımdır. Bu sistemde çalışan, iş istasyonunu kullanmadan önce istediği süre için yer ayırmakta ve çalışanın mekâna varışı ile ona ayrılmış olan çalışma yerine yönlendirilmektedir. Bu çalışma köşesi kilitli bir çekmece ile açılır kapanır bir masa yüzeyi gibi temel elemanlar içermekte ve geçici bir iş istasyonu olarak iş görebilmektedir. Bu fikir New York'lu bir reklam firması olan Chiat/Day tarafından benimsenmiş ve Pesce Ltd. tarafından tasarlanarak 1995 yılında uygulanmıştır. Burada çalışanların kendilerine ait bir iş istasyonları bulunmamakta ancak dosyalarını, bilgisayarlarını ve telefonlarını merkezi bir bankodan kullanarak çalışabilmektedirler (Raymond ve Cunliffe, 1997).

Geleceğe yönelik benzer bir ofis fikri ise tasarımcı Stefano Marzano ve Michele De Lucchi tarafından tasarlanmış olan "Tak-Çıkar Ofis"tir. Bu fikre göre çalışan ister çalışmak için ister bir toplantı için olsun kendisine ait olmayan masasına geldiğinde 'alet çantası'nı takarak bu mekânı kendi iş istasyonuna dönüştürebilmektedir. Bu 'alet çantası' çalışanın iş alanı ve ihtiyaçları doğrultusunda taşınabilir bilgisayar ve diğer cihazları içeren bir paket sistemdir (Pélergin-Genel, 1996).

Bazı kuruluşlar ise yeni çalışma taleplerine resmiyet içermeyen çözümler de getirmiştir. Bu yaklaşımın amacı bir kulüp gibi resmi olmayan ancak uyarıcı bir ortamdaki gibi entelektüel aktivite ile bilgi işleyişini teşvik etmektir. Bir kulüp değişik ihtiyaçlara cevap verebilecek bağımsız özel mekânlar, genele yönelik alanlar, takım çalışması ve dinlenme köşeleri gibi birçok ortam ve olanak barındırmaktadır. Bu yaklaşım ofis mekânına da yansıtılabilmektedir. Kulüp ofis yaklaşımının en önemli örneklerinden birisi olan Finlandiya'daki Digital Equipment'ta açık ve resmi olmayan bir ortam yaratılarak birçok çalışma düzenine olanak sağlayacak bir tasarım yapılmıştır. Bu yaklaşımı benimseyen bir diğer tanınmış örnek de bu yazının ilerleyen bölümlerinde sunulacak olan ve son yılların en hızlı büyüme gösteren şirketlerinden 'Google' şirketine ait olan 'Googleplex' kompleksidir.

Ofis için 'kovan', 'sığınak' ve 'hücre' kavramları da 'kulüp' kavramı gibi Laign vd. (1998) tarafından ortaya atılmıştır. 'Kovan' çoğu ofiste görebileceğimiz tipik yerleşim türü olan tüm çalışanların açık-ofis mekânı içerisinde bağımsız iş istasyonları içerisinde çalıştıkları ancak az etkileşim içerisinde oldukları alanlardır. 'Sığınak' tüm çalışanlar içerisinde bir grubun daha yoğun etkileşim içerisinde çalışabildikleri mekânlardır. 'Hücre' ise tek başına ve daha konsantrasyon isteyen durumlarda çalışmak gereğine yönelik odacıklardır. Ortaya atılan bir başka kavram ise 'anlık' mekânlardır. Bu mekânlarda çalışanlar çok kısa süre için çalışabilmektedirler (Fried, 2002). Burada sunulan imkânlar masa gibi kullanılacak basit bir raf ve dizüstü bilgisayar gibi donanımı sağlayabilecek güç kaynakları ile üzerine adeta kısa süre tünenebilecek bir tabureden ibarettir.

Sanal ofis fikri ise kablosuz teknolojilerin ortaya çıkması ile beliren bir yaklaşımdır. Cep telefonları, dizüstü bilgisayarlar, elektronik ajandalar ve benzeri cihazlar her hangi bir yerde çalışmayı mümkün kılmaktadır. 'Göçebe Ofis' olarak da anılan bu yaklaşımda 'yerleşik' ve 'göçebe' çalışanlar işverenler tarafından tutulurlar (Pélergin-Genel, 1996). Yerleşik çalışanlar sabit

Çağdaş ofis anlayışı ve ‘Google’ın ‘Googleplex’ örneği

ve kendilerine ait bir iş istasyonuna yerleştirilirken göçebe çalışanlar işlerini araba, tren, otel odası, havaalanı gibi birçok farklı yerden idare ederler.

Bu teori ilerletilerek ‘ofis insan’ veya ‘yürüyen ofis’ gibi kavramların da önünü açmıştır. Buna bir örnek 1990’larda British Telekom tarafından tasarlanarak tanıtılan ve kola takılan bir iletişim konsoludur. Bu konsol telefon, görüntülü telefon, faks makinesi ve bilgisayar içeren bir cihazdır (Pélergin-Genel, 1996). Günümüz teknolojileri ile bu sistemler çok daha küçültülerek satılmaktadır. Başka bir yaklaşım da ‘alan ofis’ adı verilen ve 1999’da New York’taki Parsons Tasarım Okulu’ndan Soffa Anna Varanka Hudson tarafından tasarlanan sistemdir (Greenspun, 2001). Bu sistem de teleskopik ayakları ile masa olarak kullanılan bir çanta ve modüler bir iş istasyonuna dönüştürülebilen bir sırt çantasından oluşmaktadır. Ofislerini çantalarında taşıyan bu çalışanlara ‘yol savaşıları’ adı da verilmektedir (Greenspun, 2001).

E-posta, cep telefonları ve video konferans teknolojileri geliştikçe, meslektaşları ile sürekli irtibat halinde olabilme imkanı yakalayarak evden çalışan kişilerin sayısı da hızla artmaktadır. Evden çalışmanın avantajları oldukça açıktır. Ev ve iş arasında kaybedilen seyahat süreleri azalmakta, çalışanlar ev ve iş arasındaki dengeyi daha iyi kurabilmektedir. İşveren açısından ise avantaj artan üretkenliktir. Bu yaklaşım ‘tele-çalışma’ veya ‘tele-işe gitme’ olarak da adlandırılmaktadır. 1996’da Telework, Telecottage ve Telecentre Associations kuruluşlarınca yapılan bir araştırma sonucu yapılan resmi bir açıklamaya göre İngiltere’de 630,000 kişi evden çalışmaktadır (Worthington, 1997).

Yüksek verim ve yaratıcılık sonucu hızlı büyüme açısından ‘Google’ örneği

‘Google’, çevrimiçi ve mobil reklamlar ile gelir elde eden, internet arama motoru (Şekil 1), internet tabanlı e-posta, çevrimiçi harita ve hava fotoğrafları, ofis produktivitesine yönelik araç, sosyal ağ ve video paylaşım hizmetleri sunan, son yılların küresel ölçekte en hızlı büyüme gösteren halka açık bir Amerikan şirkettir. Google bugün Dow Jones Endüstri Ortalamasında yer almayan en büyük Amerikan şirkettir. Google’ın ‘Googleplex’ adı verilen Kaliforniya Mountain View’deki yönetim merkezi kompleksinde 2007 sonu itibarı ile toplam 16805 çalışanı bulunmaktadır (Wall Street Journal, 2007; Google, 2008a).

Şekil 1 – Google arama motoru

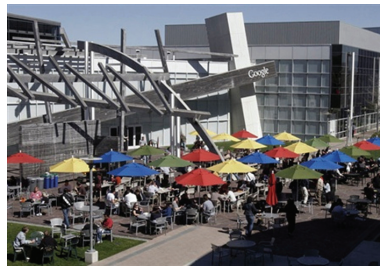
Başta 1996’da BackRub adı altında bir araştırma projesi olarak başlayan Google, 1998’de Larry Page ve Sergey Brin tarafından, Stanford Üniversitesi’nde öğrenci oldukları dönemde özel bir şirket olarak kurulmuştur (Google, 2007; Page vd., 1999). Başlarda Stanford Üniversitesi internet sitesi içerisinde yer alan Google arama motoru 1997’de tescillenerek, 1998’de şirketin kuruluşu ile birlikte Page ve Brin’in Kaliforniya Menlo Park’daki bir arkadaşlarının garajında kurdukları

sunucuda çevirimiçi olarak çalışmaya başlamıştır (Whois, 2008). 1999'da şirket, birçok teknoloji firmasının da merkezlerinin bulunduğu, Palo Alto'daki Silikon Vadisi'ne taşınmıştır (Fried, 2002). Hızlı büyüyen şirket 2003'de Mountain View'de yer alan Silicon Graphics'in (SGI) binalar kompleksini almıştır (Olsen, 2003). Şirket o tarihten bugüne dünyanın çeşitli yerlerinde merkezler açmakla birlikte yönetim merkezi halen aynı yerde hizmet vermekte ve kompleks 'Googleplex' adı ile anılmaktadır (Şekil 2).

19 Ağustos 2004'e gelindiğinde şirketin halka arzı yapılmış ve şirketin değeri 23 milyar dolar olarak belirlenmiştir. Şirket bu gelişimini sonraki yıllarda da sürdürmüş, elde edilen kazançların yanı sıra yeni ürünler/hizmetler ve çeşitli ortaklıklarla da genişlemiştir. Şirketin gündelik yaşam içerisinde yaygınlaşması o kadar artmıştır ki 2006 itibarı ile Merriam Webster Collegiate Dictionary ve Oxford English Dictionary, 'google' kelimesini İngilizce bir fiil olarak (ing: to google) "internet üzerinden bilgi edinmek için Google arama motorunu kullanmak" anlamı ile kapsamlarına almışlardır (Harris, 2006; Bylund, 2006). Şirketin yöneticileri çevrecilik, hayırseverlik ve pozitif çalışan ilişkileri ilkelerinin şirketçe benimsenmiş olduğunu ve bu hızlı gelişimin altında yatan en önemli unsurların bu ilkeler olduğunu belirtmektedir. Son yıllarda Google'ın, Fortune Magazine dergisinin her yıl düzenli olarak yapmış olduğu 'Çalışılacak en iyi 100 yer' sıralamasında üst üste ikinci kez birinci sırada yer alması da bu ilkelerin uygulandığının da en iyi kanıtlarındandır (Fortune Magazine, 2007, 2008).

Verimin ve yaratıcılığın kaynağı olarak yeni ofis ortamı örneği: 'Googleplex'

Google sıradışı çalışma ortamı ile de önemli bir örnektir. Şirket firmanın logosunun da çağrıştırdığı üzere rahat kurumsal kültürü ve oyunla karışık bir çalışma ortamına sahiptir. Daha önce de bahsedildiği üzere 2007 ve 2008'de şirket Fortune Magazine dergisinin her yıl düzenli olarak yapmış olduğu 'Çalışılacak en iyi 100 yer' sıralamasında birinci olmuştur (Fortune Magazine, 2007, 2008). Bu seçimde Google'ın çalışanlarına sunduğu imkân ve hizmetler de etkili olmuştur. Şirketin "şeytanlık yapmadan da para kazanabilirsin", "takım elbisesiz de ciddi olabilirsin" ve "iş yarışmacı olmalı, yarışma da eğlenceli" gibi felsefeleri çalışma ortamına yansıtması yepyeni bir yaratıcı iş hayatını doğurmuştur (Google, 2006a). İlginç olan Google'ın çalışanlarına vermekte olduğu yıllık gelirlerin piyasa geneline oranla düşük olmasına rağmen çalışan performansı ve memnuniyeti araştırmalarında en üst sırada yer almasıdır (Penenberg, 2005). Çalışma ortamında sunulan olanaklar ve özgürlükler, sosyal ve kültürel ilişkileri güçlendirerek çalışanların şirketi benimsemesi ve sahiplenmesinde etkili olarak maddi kazancı ikinci plana itmesini sağlamıştır. Bununla birlikte şirketin bu görüşünü güçlendirmek için kurucuları Sergey Brin, Larry Page ve şirketin genel müdürü Eric Schmidt, 2004 yılında maaşlarının bir dolar gibi sembolik bir rakama indirilmesini istemişlerdir.

Şekil 2 – Googleplex

Çağdaş ofis anlayışı ve 'Google'ın 'Googleplex' örneği

Şirketin Kaliforniya Mountain View'deki yönetim merkezi 'Googleplex'in farklı bir iç mekân tasarımına vardır. Kompleksin bu ilginçlik ve farklılığı biçimsel özelliklerinden değil işlevsel olanaklarından gelmektedir. Ev-ofis anlayışı burada adeta tersine dönmüş ve ev konforunun ve serbestliğinin sunulduğu bir ofis-ev ortamı yaratılmıştır (Şekil 3 ve 4).

Şekil 3 ve 4 – Googleplex'te ofis-ev'ler

Tüm çalışanlar şirket içinde çeşitli noktalara dağılmış olan rekreasyonel alanlardan istedikleri gibi yararlanabilmektedir. Sosyal iletişim ve rahatlama en ön planda tutulmaktadır. Giriş holünde bile egzersiz topları ve bisikletler yer almakta, tesisin içerisinde jimnastik salonları, masaj odaları, dalga havuzu, video oyunları, müzik enstrümanları, bilardo, langırt ve pinpon gibi (Şekil 5, 6, 7 ve 8) çeşitli zevklere uygun olanaklar bulunmaktadır (Google, 2008b).

Şekil 5

Şekil 6

Şekil 7

Şekil 8

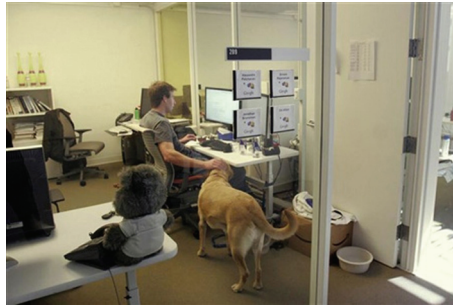
Çalışanlar mesai saatleri içerisinde istediği zamanda bu hizmetlerden yararlanabilmektedir. Tüm spor alanlarına yönelik doktor ve cankurtaranlar da bulunmakta, çalışanların düzenli check-up'ları

yapılmaktadır. Googleplex'te çalışanlar ister uyuma kabuklarında isterse kendi uygun gördükleri diğer alanlarda uyuma olanaklarına da sahiptirler (Şekil 9 ve 10).

Şekil 9 ve 10 – Googleplex'te iş saatleri içerisinde uyumak serbest

Çalışanlar isterlerse işyerlerine köpeklerini getirip, ofislerinde köpekleriyle oynayabilmektedirler (Şekil 11). Ayrıca komplekste kimse takım elbise giymemekte, kravat takmamaktadır. Hatta iş pijamayla gelmek kolaylıkla rastlanabilir bir durumdur.

Şekil 11 – Çalışanlar isterlerse Googleplex'e köpekleri ile gelebiliyor

Çalışanlar komplekste yer alan 15 kafeteryadan ücretsiz olarak yararlanabilmektedir. Farklı damak zevklerine uygun sağlıklı yiyecek ve içecek çeşitleri düşünülmüştür (Şekil 12).

Şekil 12 – Googleplex kafeteryalarından biri

Şirkette kullanılan ilginç bir çalışma motivasyonu tekniği ise 'İcat Arası' adı verilen yöntemdir. Tüm Google çalışanları, çalışma saatlerinin %20'sini haftada (bir iş gününü) onlara ilginç gelen bir proje üzerinde uğraşmaya teşvik edilmektedir (Google, 2006b). Google Arama Ürünleri ve Kullanıcı Deneyimleri Birimi Başkanı Marissa Mayer'in Stanford Üniversitesindeki konuşmasında,

Çağdaş ofis anlayışı ve 'Google'ın 'Googleplex' örneği

araştırmaların sonuçlarına göre Google'ın sunduğu yeni hizmet ve ürünlerin yarısının bu %20 İcat Araları kapsamında ortaya çıktığını belirtmiştir (Mayer, 2006).

Sonuç ve öneriler

Elektronik haberleşme ve bilgi aktarımı 'az kâğıtlı' veya 'kâğıtsız' ofis beklentisini doğurmuştur. Her ne kadar bu fikir halen dokümanların basılı orijinal kopyalarının saklanması zorunlu olan, avukatlık firmaları gibi, kâğıda bağımlı birçok kuruluş için hayal etmesi zor olsa da gelecek açısından bu düşünce imkânsız değildir. Ancak böyle bir anlayışın yerleşmesi için elemanların çalışma kültürlerinde ciddi bir değişime gidilmesi kaçınılmazdır. Bugün, geleneksel statik iş istasyonu kavramı yerini artık çalışanların mobilitesine bağlı daha dinamik çözümler sunan teorilere bırakmaktadır. Çalışma ortamında mobilite, takımların bir araya gelmesine, fikir alış verişini ve yeni fikirlerin doğmasına imkânlar vererek yaratıcılığın ve verimin önünü açmaktadır.

Bunu bir adım daha öteye götürerek işverenler artık çalışanlarının işlerini yürütmeleri için bir ofis içerisine olmalarının zorunlu olmadığına farkına varmaktadır. Bu fikir mobil çalışanların, işlerini, toplu taşıma araçlarında, özel arabasında veya her nerede ise orada yürütebilmesine imkân vermiştir. Geçmişte ağırlıklı olarak geleneksel ofis mekânının gereksinimlerine odaklanan tasarımcılar bugün artık belki de trenlerdeki, uçaklardaki, arabalardaki, lokantalardaki ve herhangi bir çalışma ortamına dönüşebilecek diğer kamusal alanlardaki oturma elemanlarını da bir ofis olarak yeniden ele almalıdırlar. Şimdiden bu düşüncenin belirtileri uygulamaya geçmektedir. Çeşitli toplu taşıma araçlarındaki dizüstü bilgisayar ve internet için kablolu veya kablosuz bağlantıların bulunması, kamuya açık mekanlarda, sessiz çalışmaya ihtiyaç duyanlar için mekanların ayrılmakta olması gibi uygulamalar bu yaklaşımların hayata geçmeye başladığının göstergeleridir. İnternet kafeler artık çok yaygın olarak açılmakta, bugün birçok otel, odalarında iş faaliyetlerinin de yapılabileceği tasarımlar sunmaktadır.

Bu gelişmelere karşın bu yeni yaklaşımlarla ilgili çeşitli sorunları çözüme ulaştıracak araştırmaların yapılması gerekliliği de kaçınılmazdır. Örnek olarak kamusal bir alanda çalışan bir kişinin gizli görüşmelerini ne şekilde yapabileceği, dizüstü bilgisayar kullanımı için daha ergonomik oturma elemanlarının tasarlanması, dokümanları koyup üzerinde çalışılabilecek yüzeylerin oluşturulması, kamusal alanlarda çalışmak için gerekli aydınlatma koşullarının sağlanması veya ev ofislerde kullanılmak üzere mobilyaların geliştirilmesi gibi konular halen çözülmemiş ve araştırılması gereken noktalar. Bu liste teknoloji gelişim gösterdikçe sonsuz bir biçimde uzayacaktır. Değişimler kaçınılmaz olarak yeni yaklaşımlar ve gereksinimleri de beraberinde getirecektir. Bununla birlikte tasarımcılar ve kuruluşlar sonsuz bir biçimde tekrar düşünecek, yeni buluş ve fikirler getirecek ve yeniden yapılanacaklardır. 90'lı yıllarda bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişim sonucu kullanıcıların komplike gereksinimleri mimar ve tasarımcıların radikal ve yenilikçi yaklaşımları ile çalışma ortamına yansıtılmıştır (Laing, 1997).

Yeni yaklaşımlar çalışma ortamında verim arttırmak için özgür düşünceyi teşvik eden ve yaratıcılığı tetikleyen faktörleri öne çıkarmaktadır. Artık serbestlik ve esneklik mekânsal kurgunun tasarımında yola çıkış noktaları arasında ilk ele alınan unsurlardandır. İşverenleri çalışanlar ile koparan hiyerarjik baskı ortadan kaldırılmakta, kişiye özel çalışma ortamları ofis bütünü içerisinde esas olmaktadır. Bu yazıda sosyal olanaklar ve mekânlarla verim arttırımı ile rahatlama sonucu yeni fikirleri besleyerek yaratıcılığı güçlendirmenin, bir şirketin kazanımlarını ne derece etkileyebileceği üzerine belki de en iyi örneklerden birisi olan, 'Google' ve şirketin yönetim merkezi 'Googleplex' çağdaş ofis yaklaşımı kapsamında incelenmiş, komplekste yer alan sıradışı imkânlar ve mekânsal ilişkiler anlatılmıştır. Küresel iş hayatındaki değişime ayak uydurmak ve yeni çalışma düzenlerinin

avantajlarından yararlanmak amacıyla en büyük görev belki de mekân tasarımcılarına düşmektedir. İşverenler elbette başarılı şirketlerin ticari göstergelerini veya yatırımlarını rahatlıkla takip edebilmektedirler. Ancak 'Google' örneğindeki gibi başarının altında yatan en önemli faktörlerden olan yaratıcılığı destekleyen yenilikçi çalışma düzeni ve mekânsal kurgusundan haberdar olmaları düşük bir beklentidir. Bu nedenlerle tasarımcıların çalışma mekânını tasarlamasının yanı sıra bu değişimlerden işverenleri de haberdar etmesi ve çağdaş yaklaşımlara yönlendirmesi de tasarlanan mekânda çağdaş anlamda verim arttırılabilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Kaynaklar

Anjum, N. vd., (2005) The changing environment of offices-a challenge for furniture, *Design Studies*, **26**, 75-95.

Bylund, A. (2006) To Google or Not to Google, *The Motley Fool via MSNBC*
<http://msnbc.msn.com/id/13720643/> (07.07.2006)

Fried, I. (2002) A building blessed with tech success, *CNET*

Greenspun, J. (ed.) (2001) *Worksppheres: design and contemporary work styles*, The Museum of Modern Art, New York.

Harris, S. D. (2006) Dictionary adds verb: to google, *San Jose Mercury News*

Laing, A. (1997) *New patterns of work: the design of the office*, Worthington J. (ed.) *Reinventing the workplace* Architectural Press: an imprint of Butterworth-Heinemann, Oxford, 26.

Laing, A. vd. (1998) *New environments for working: the re-design of offices and environmental systems for new ways of working*, Construction Research Communications Ltd, Watford.

Mayer, M. (2006) MS&E 472 Course: Entrepreneurial Thought Leaders Seminar Series (video link). ETL Sminar Series/Stanford University

Penenberg, A. L. (2005) Why Google Is Like Wal-Mart, *Wired*
<http://www.wired.com/culture/lifestyle/news/2005/04/67287> (25.02.2007)

Page, L., vd. (1999) *The PageRank Citation Ranking: Bringing Order to the Web*

Olsen, S. (2003) Google's movin' on up, *CNET*

Raymond, S. ve Cunliffe, R. (1997) *Tomorrow's office: creating effective and humane interiors* E&F Spon: an imprint of Chapman & Hall, London, 172.

Thomson, T. (1997) *Supporting organisational change in reinventing the workplace*, Worthington, J. (ed.) Architectural Press: an imprint of Butterworth-Heinemann, Oxford, 114.

Veldhoen, E. ve Piepers, B. (1995) *The demise of the office: the digital workplace in a thriving organisation*, Uitgeverij 010 Publishers, Rotterdam.

Worthington, J. (1997) *Reinventing the workplace*, Architectural Press: an imprint of Butterworth-Heinemann, Oxford *Furniture Design in Offices*, 95.

Fortune Magazine, (2007) *100 Best Companies to Work For 2007*, Fortune Magazine

http://money.cnn.com/magazines/fortune/bestcompanies/2007/full_list/ (22.01.2007)

<http://www.news.com/2100-1040-960790.html> (04.10.2002)

Fortune Magazine, (2008) *100 Best Companies to Work For 2008*, Fortune Magazine

<http://money.cnn.com/magazines/fortune/bestcompanies/2008/> (24.03.2008)

Çağdaş ofis anlayışı ve 'Google'ın 'Googleplex' örneği

Google, (2006a) Google Corporate Philosophy, Google

<http://www.google.com/corporate/tenthings.html> (31.08.2006a)

Google, (2006b) What's it like to work in Engineering, Operations, & IT?, Google

<http://www.google.com/support/jobs/bin/static.py?page=about.html> (02.08.2006)

Google, (2007) Corporate Information: Google Milestones, Google

<http://www.google.com/intl/en/corporate/history.html> (23.02.2007)

Google, (2008a) Where the name comes from, Google

<http://www.google.com/corporate/index.html> (24.03.2008a)

Google, (2008b) About the Googleplex, Google

<http://www.google.com/corporate/culture.html> (05.02.2008b)

<http://www.mercurynews.com/mld/mercurynews/business/14985574.htm> (07.07.2006)

<http://stanford-online.stanford.edu/courses/msande472/060517-msande472-300.asx> (02.08.2006)

http://news.com.com/Googles+movin+on+up/2110-1032_3-1025111.html (25.02.2007)

<http://dbpubs.stanford.edu:8090/pub/1999-66> (11.11.2999)

Wall Street Journal, Google's Surge Would Make Casey Kasem Proud, Wall Street Journal

<http://blogs.wsj.com/marketbeat/2007/10/31/googles-surge-would-make-casey-kasem-proud/> (31.10.2007)

Wikipedia, (2008) Google, Wikipedia

<http://en.wikipedia.org/wiki/Google> (27.03.2008)

Whois, (2008) WHOIS - google.com

<http://whois.dnsstuff.com/tools/whois.ch?ip=google.com> (10.08.2008)